

تحلیل فقهی مسأله «هویت» در شبکه های اجتماعی

بیان مسأله:

«هویت» را آنچه که موجب شناسایی یک شخص و تمایز او با دیگری می شود، معنا کرده اند. به همین ترتیب، «هویت ملی» یعنی آنچه که موجب شناسایی آحاد یک ملت و تمایز آن با ملل دیگر می شود و «هویت دینی» هم به معنای هر آنچه که موجب شناسایی پیروان یک دین و تمایز آنها با پیروان سایر ادیان می شود، می باشد. با اینکه در علوم اجتماعی معانی و تعاریف چند سطحی از مفهوم «هویت» ارائه شده است اما مقصود ما از مفهوم هویت در این مقام، چیزی جدای از آنچه که به قلم آمد نیست. ناگفته نماند که به نظر می رسد، مفهوم هویت در فضای مجازی و خصوصاً شبکه های اجتماعی با توجه به جوانب شرعی این مسأله نیاز به باز تعریف دارد. مفهوم هویت، در فضای مجازی هم که نوعی فضای برخاسته از دنیای فیزیکی و به تعبیری امتداد دنیای واقعی است به اندازه دنیای فیزیکی اهمیت دارد؛ اکثر کارکرد های هویت در فضای فیزیکی در فضای مجازی هم وجود دارد. در فضای مجازی هم نیاز است تا کاربران قابل شناسایی و از دیگران متمایز باشند تا علاوه بر پذیرفتن نقش های خود، مسئولیت حقوقی و کیفی کارهای خود را هم بپذیرند و از طرف دیگر بتوانند به خوبی حقوق خود را استیفاء کنند. هم چنین تعیین و احراز هویت کاربران فضای مجازی - و در این مقام، شبکه های اجتماعی - می تواند از بسیاری از جرائم، بزه کاری ها و بزه دیدگی ها جلوگیری کند. ممانعت و سهولت کشف و اثبات جرم و مجرم، پیش گیری از وقوع کلاهبرداری ها، فریب ها، سرقت اطلاعات کاربران و تضمین مسئولیت های کیفی از جمله کارکردهای لزوم تعیین و احراز هویت در شبکه های اجتماعی است که در برخی مواقع، آن را در کشاکش تعارض با آزادی و امنیت تبادل اطلاعات، حفظ حریم خصوصی و حق محرمانگی - حداقل در ذهن و تلقی بسیاری از کاربران - قرار می دهد.

با توجه به اینکه فقه اسلامی، تبیین و بازتعریف بسیاری از مفاهیم عرفی (مانند: مفهوم مالکیت، بیع، منفعت، ربح و...) را مطابق با مناسبات و لوازم شرعی و فقهی شان بر عهده دارد، به نظر می رسد در خصوص مفهوم «هویت» در فضای مجازی و خصوصاً شبکه های اجتماعی (که مرکز ابتلاء عملی به مقوله هویت در فضای مجازی است) هم باید به تعریفی شرعی برسد و جوانب شرعی آن را نیز تبیین کند.

سؤال اصلی:

- جوانب فقهی مسأله هویت در شبکه های اجتماعی چیست؟

سؤالات فرعی:

1. تعریف و ماهیت مقوله هویت در شبکه های اجتماعی به چه صورت است؟
 - تحلیل چستی هویت در شبکه های اجتماعی
 - تحلیل انواع هویت در شبکه های اجتماعی (هویت شخصی و حقیقی، هویت اجتماعی و حقوقی)
 - باز تعریف مفهوم هویت در شبکه های اجتماعی متناسب با جوانب فقهی مسأله «هویت» و ویژگی های فضای مجازی
 - باز تعریف قلمرو مفهومی هویت در شبکه های اجتماعی (در مواضع مختلف کارکردی مقوله هویت: هویت در اکانت، هویت در بیو، هویت در پروفایل، هویت در مدیریت کانال و گروه) متناسب با جوانب فقهی مسأله هویت

۲. جوانب فقهی ضرورت تعیین هویت و تطبیق هویت واقعی با هویت مجازی در شبکه های

اجتماعی چیست؟

- بررسی اصل ضرورت یا عدم ضرورت شرعی تعیین هویت و تطبیق هویت واقعی با هویت مجازی در شبکه های اجتماعی
- بررسی منشأ ضرورت تعیین هویت و تطبیق هویت مجازی بر هویت واقعی در شبکه های اجتماعی
- بررسی شمول این ضرورت بر مصادیق تعیین هویت در شبکه های اجتماعی (تطبیق هویت مجازی بر هویت واقعی در: اکانت، تصویر پروفایل، بیو، چت ها، مدیریت کانال ها و گروه ها، برندهای تجاری، خرید و فروش ها، نمایندگی از شخصیت ها و گروه های حقیقی و حقوقی و...)
- بررسی نوع برقراری تناسب بین ضرورت تعیین هویت با حفظ حق محرمانگی افراد در در شبکه های اجتماعی
- بررسی نوع برقراری تناسب بین ضرورت تعیین هویت با حفظ حریم خصوصی افراد در در شبکه های اجتماعی
- بررسی نوع برقراری تناسب بین ضرورت تعیین هویت با حفظ امنیت اطلاعات افراد در در شبکه های اجتماعی
- بررسی ضرورت تعیین هویت و مسئولیت حقوقی و کیفی کاربران شبکه های اجتماعی
- بررسی ضرورت تعیین هویت و احراز اهلیت شرعی و عرفی برای معاملات مجازی
- بررسی ضرورت تعیین هویت و حفظ نظارت عمومی و حکومتی بر شبکه های اجتماعی
- بررسی ضرورت تعیین هویت و جلوگیری از سرقت اطلاعات کاربران در شبکه های اجتماعی
- بررسی ضرورت تعیین هویت و جلوگیری از فریب و کلاهبرداری از کاربران شبکه های اجتماعی

۳. جوانب فقهی مسأله احراز هویت در شبکه های اجتماعی چیست؟

- تحلیل فقهی ضرورت یا عدم ضرورت شرعی احراز هویت کاربران شبکه های اجتماعی توسط حاکمیت

- تحلیل ضرورت شرعی احراز هویت کاربران شبکه های اجتماعی توسط حاکمیت از حیث لزوم تعیین مسئولیت حقوقی و کیفی افراد
- تحلیل ضرورت شرعی احراز هویت کاربران شبکه های اجتماعی توسط حاکمیت از حیث جلوگیری از کلاهبرداری و سرقت اطلاعات کاربران
- تحلیل ضرورت شرعی احراز هویت کاربران شبکه های اجتماعی از حیث حفظ نظارت عمومی و حاکمیتی
- تحلیل تعارض احراز هویت کاربران با حفظ حق محرمانگی افراد در در شبکه های اجتماعی
- تحلیل تعارض احراز هویت کاربران با حفظ حریم خصوصی افراد در در شبکه های اجتماعی

▪ تحلیل تعارض احراز هویت کاربران با حفظ امنیت اطلاعات افراد در شبکه های اجتماعی

- تحلیل فقهی مسأله اجبار به تعیین هویت افراد در شبکه های اجتماعی
- تحلیل مسأله هویت در شبکه های اجتماعی با محوریت دوستی های مجازی
- ۴. **جوانب فقهی مسأله جعل و سرقت هویت در شبکه های اجتماعی به چیست؟**
- بررسی اصل جواز یا عدم جواز جعل هویت در شبکه های اجتماعی بصورت مطلق
- بررسی اصل جواز یا عدم جواز جعل هویت ناظر به انگیزه های کاربران در حفظ حریم خصوصی و امنیت فردی و روانی خود
- تحلیل فقهی مسأله سرقت هویت افراد سرشناس در شبکه های اجتماعی
- تحلیل فقهی مسأله سرقت هویت تجاری و رسانه ای افراد، گروه ها و شرکتها در شبکه های اجتماعی
- تحلیل مسأله هویت در اکانت های فیک مجازی